

Mətbuat tarixi və publisistika

Məmməd Səid Ordubadinin şəxsi arxivi

Nailə Səmədova

Filologiya elmləri doktoru

AMEA Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutu. Azərbaycan.

E-mail: nailesamadova@yahoo.com

Annotasiya. XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsi Məmməd Səid Ordubadinin AMEA Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunda zəngin şəxsi arxivi saxlanılır. Arxivə yazıçının əsərlərinin əlyazmaları, məktubları və ona ünvanlanan məktublar, şəxsi sənədləri, ədəbi və ictimai fəaliyyəti ilə əlaqədar materiallar, əsərləri haqqında rəylər, təsviri sənədlər, ailəvi sənədlər, özünün və başqalarının çap əsərləri daxildir.

Arxivdəki sənədlər bölmələr üzrə qruplaşdırılmışdır və hər bir sənədin saxlanıldığı qovluqda saxlama vahidi, həcmi, hansı dildə və əlifbada yazıldığı göstərilmişdir.

Məqalədə hər bir bölmə və bölmədaxili hissələrdə saxlanılan sənədlər haqqında məlumat verilmiş və Məmməd Səid Ordubadi arxivinin 2015-ci ildə nəşr edilmiş təsviri kitabında bəzi sənədlərin qruplaşdırılmasında olan pərakəndəlik, başlıqların əlyazmadan fərqli yazılışı nəzərə çatdırılmışdır.

Açar sözlər: Ordubadi, arxiv, əlyazma, sənəd, avtoqraf

Məqalə tarixçəsi: göndərilib – 12.01.2022; qəbul edilib – 27.01.2022

Personal archive of Mammad Said Ordubadi

Naile Samadova

Doctor of Philological Sciences

Institute of Manuscripts named after Mahammad Fuzuli of ANAS. Azerbaijan.

E-mail: nailesamadova@yahoo.com

Abstract. The rich personal archive of Mammad Said Ordubadi, a prominent representative of the 20th century Azerbaijani literature, is kept at the Institute of Manuscripts named after Mahammad Fuzuli of ANAS. The archive includes his manuscripts, sent and received letters, personal documents, materials related to literary and public activities, reviews of his works, descriptive documents, family documents, printed works of himself, and others.

The documents in the archive are grouped by sections, and the folder where each document is stored indicates its storage unit, volume, language, and alphabet.

The article provides information about the documents stored in each section and sub-sections and emphasizes fragmentation of some documents and the differences in the titles from the manuscript in the descriptive book of the Mammad Said Ordubadi archive published in 2015.

Keywords: Ordubadi, archive, manuscript, document, autograph

Article history: received – 12.01.2022; accepted – 27.01.2022

Giriş / Introduction

Anadan olmasının 150 illik yubileyi qeyd edilən Məmməd Səid Ordubadinin şəxsi arxivi 1950-ci ildə yazıçının vəfatından sonra Respublika Əlyazmalar Fonduna – indiki Əlyazmalar İnstitutuna təhvil verilmişdir. On dörd saylı arxivdə sənədlər 1091 saxlama vahidi altında cəmlənmişdir və on bölmədə qruplaşdırılmışdır:

M.S.Ordubadinin əlyazmaları, M.S.Ordubadinin məktubları, M.S.Ordubadiyə gələn məktublar, teleqram, ərizə və dəvətnamələr, tərcümeyi-hal sənədləri, M.S.Ordubadinin topladığı materiallar, M.S.Ordubadinin əsərləri haqqında rəylər, təsviri sənədlər, fonda daxil olan müxtəlif materiallar, çap əsərləri.

Əsas hissə / Main Part

Arxiv sənədlərinin I bölməsinə Məmməd Səid Ordubadinin romanlarının, pyeslərinin, kino-senari və operettalarının, hekayələrinin, poema və şeirlərinin, oçerk, məqalə və felyetonlarının, tərcümeyi-hal və xatirələrinin, tərcümələrinin əlyazmaları saxlanılır. Bu bölməyə yazıçının “Qılınc və qələm”, “Dumanlı Təbriz”, “Gizli Bakı”, “Döyüşən şəhər”, “Dünya dəyişir” və digər romanlarının [2], “Ağ mühacirlər”, “Böyük quruluşda”, “Quluş bəy Kazımçıq”, “Dumanlı Təbriz”, “Maral”, “Mirzə Dursun”, “On min manatı kim udmuş”, “Pullu toy”, “Rəna”, “Ürək çalanlar” və başqa pyeslərinin [3], “Aran qızı”, “Beş manatlıq gəlin”, “Dəmirçi Gavə”, “Koroğlu”, “1905-ci ildə”, “Nərgiz”, “Nizami”, “Nüşabə”, “Od gəlini”, “Səfa” və digər kinossenari və librettolarının [4], “Baqqal və pristav”, “Qurşun açıldı”, “Dilənçi və varlı”, “Kəndli və bəy”, “Mirzə Teymurun malikanəsi” və s. mənzum, eləcə də nəsrə yazılmış hekayələrinin [5], “Ay”, “Çocuqluğum, gəncliyim”, “Bizim dağlar”, “Qəhrəman kəndim”, “Dəniz”, “Yürüş”, “Gürcüstan”, “Tacirlər”, “Xan sarayı” və digər poema və şeirlərinin [6] avtoqraf nüsxələri daxil edilmişdir.

Bu bölmədə həmçinin M.S.Ordubadinin Azərbaycan və İran tarixinə aid, ədəbiyyatımız haqqında, o cümlədən, dahi Azərbaycan şairi Nizami Gəncəviyə həsr etdiyi silsilə məqalələrinin, çıxış və felyetonlarının əlyazmaları saxlanılır [7]. Yazıçının Azərbaycan və İran tarixinə aid məqalələri 2020-ci ildə [28], Nizami Gəncəvi haqqında məqalələri 2021-ci ildə [31], Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndələri, eləcə də ədəbiyyatımız, tənqidimiz, musiqimiz haqqında məqalələri 2022-ci ildə [29] transfoneliterasiya və tərtib edilərək nəşr edilmişdir.

Məlumdur ki, Ordubadi “Qara Məlik”, “Çobanlar üsyanı”, “Səttar xan” kimi məqalələrin müəllifidir. Sözügedən məqalələrdə müəllif xalqımızın tarixi keçmişini, XII, XIX və XX yüzilliklərdə yaşamış qəhrəmanlarımızın həyat və fəaliyyətini təsvir etmişdir. Qeyd etmək lazımdır ki, “Məmməd Səid Ordubadi arxivinin izahlı təsviri” kitabında bu məqalələrin qruplaşdırılmasında yanlışığa yol verilmişdir. Belə ki, “Qara Məlik” məqaləsi kinossenari və operettalar bölümündə verilmiş və “Çobanlar üsyanı”nın II hissəsi kimi qeyd edilmişdir [27, s.85]. Lakin bu oçerk-məqalələr ayrı-ayrı nümunələrdir. Ən əsası qeyd edilməlidir ki, “Qara Məlik”də XII əsr, “Çobanlar üsyanı”nda XIX əsr qəhrəmanından bəhs edilir. “Çobanlar üsyanı. Qaradağlı Camal” oçerk-məqaləsi isə təsvir kitabında roman və povestlər bölməsinə [27, s.30] daxil edilmişdir. Yazıçının Qaradağlı Camala həsr etdiyi digər “Camal” adlı məqaləsi təsvir kitabında “Aşıq Camal” kimi adlandırılmış, naqis olduğu və adının məzmunu əsasında müəyyənləşdirildiyi göstərilmişdir [27, s.129]. Halbuki əsər tam nüsxədir və başlıq müəllif tərəfindən yazılmışdır. Həcmi isə təsvirdə göstərilirdiyi kimi 10 deyil, 17 vərəqdir.

Ordubadinin “Səttar xan” məqaləsi isə hekayə kimi qeyd edilmiş [27, s.96], kino-senari və operettalar bölməsinə salınmış, həcmnin isə 21 vərəq olduğu, 293-cü şifrə altında saxlanıldığı göstərilmişdir. Əslində bu şifrədə Ordubadinin başqa bir əsəri saxlanılır, həcmi isə 21 vərəq deyil, 53 vərəqdir.

Digər məqalələrin təsvir kitabında olan uyğunsuzluqlarına nəzər salmaq. Məsələn, təsvirdə saxlama vahidi 409-da 7 vərəq həcmində “Din əleyhinə ədəbiyyat uğrunda” məqaləsinin saxla-

nıldığı qeyd edilmişdir [27, s.135]. Əslində bu şifrə altında “Mövhumatla mübarizə” adlı 2 vərəq həcmində məqalə saxlanılır.

“Əbülülə Gəncəvi və Rudəki” adlı məqalənin təsvir kitabında saxlama vahidi 393-də mühafizə edildiyi və 20 vərəq həcmində olduğu göstərilmişdir [27, s.136]. Lakin bu saxlama vahidi altında “Əbülülə Gəncəvi” adlı 2 vərəq həcmində məqalənin avtoqraf nüsxəsi yerləşdirilmişdir.

Şəxsi arxivdə Ordubadinin “Gizli Bakı” romanı haqqında əlyazması vardır. Bu sənəd saxlama vahidi 407-də mühafizə olunur. Lakin təsvir kitabında bu sənədin səhvən saxlama vahidi 548-də [27, s.174] olduğu göstərilmişdir. Halbuki saxlama vahidi 548-də müəllifin müxtəlif mövzulu qeydləri saxlanılır. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, yazıçı ədəbi fəaliyyəti ilə əlaqədar çoxlu sayda material toplamışdır. Bu materiallar şəxsi arxivdə qorunur. Onlardan biri də “Rudəki haqqında məxəzlər”dir. Təsvir kitabında sözügedən əlyazmanın 2-ci vərəqinin və sonunun naqisliyi və 3 vərəq həcmində olduğu göstərilir [27, s.257]. Halbuki sözügedən sənədin yalnız 6-cı vərəqi əvvəldən naqisdir və 6 vərəq həcmindədir. Bu kimi misalların sayını artırmaq olar. Göstərilən qeydlər, systemsizlik, bölmələrdə əlifba sırasının gözlənilməməsi, üslubi və kompüter xətalrı M.S.Ordubadinin şəxsi arxivinin təsvirinin yenidən tərtib edilməsini zəruri edir.

Məlumdur ki, Məmməd Səid Ordubadi həyat və fəaliyyətinin müəyyən bir dövrünün əksi olan “Həyatım və mühitim” əsərinin müəllifidir. XX əsr Azərbaycan memuar ədəbiyyatının kamil nümunəsi olan bu dəyərli əsərin avtoqraf nüsxəsi yazıçının şəxsi arxivində saxlanılır. Səliqəli xətlə qələmə alınmış əsərin əlyazması bərpa edilmiş və iki hissəyə ayrılaraq cildlənmişdir [30].

Arxivdə həmçinin yazıçının “Bakıda ikinci kərə” xatirəsinin, Cəlil Məmmədquluzadə haqqında, eləcə də Saritsin xatirələrinin əlyazmaları, Azərbaycan və rus dillərində yazdığı tərcümeyi-halı və digər bu səpkidə əsərləri saxlanılır [8].

Ordubadinin İsakovskidən, Levedev Kumaçdan, Sergey Mixalkovdan, A.S.Puşkindən, Aleksey Surkovdan, ən əsası da Nizami Gəncə-

vi əsərlərindən etdiyi tərcümələri onun bir tərcüməçi kimi fəaliyyətini əks etdirir [9].

I bölmənin sonuncu, doqquzuncu hissəsini yazıçının əsərlərini yazmaq üçün etdiyi müxtəlif qeydlərinin Azərbaycan və rus dillərində əlyazması təşkil edir [10]. Arxivin II bölməsində Ordubadinin müxtəlif şəxslərə yazdığı məktubları yerləşdirilmişdir [11]. M.İbrahimova, Nadirova, Azərıtıfaqın sədrinə, Bağırova, həyat yoldaşı T.V.Titovaya, eləcə də müxtəlif qurumlara, oxuculara yazdığı məktubların sayı 22-dir.

Arxivin III bölməsini müxtəlif şəxslərdən M.S.Ordubadiyə ünvanlanan məktublar təşkil edir [12]. Məktubların sayı 82-dir. Dövrün görkəmli adamları – M.Mağomayev, R.Əfəndiyev, Ü.Hacıbəyov, Ə.Məftun, R.Rza, Mir Cəlal Paşayev, S.Rüstəm, M.Rəfili, Ə.Şərif və başqa şəxslər, müxtəlif müəssisələr Ordubadiyə məktublar ünvanlamışlar. Məktublar Azərbaycan (ərəb, kiril və latın əlifbası ilə) və rus dillərindədir. Bu bölməyə həmçinin imzaları oxunmayan məktublar, teleqramlar, dəvətnamələr, ərizə və təliqələr daxil edilmişdir [13]. Arxivdə M.S.Ordubadinin oğlu Maqsuda və oğlunun ona məktubları vardır. Nəzərə çatdırmaq lazımdır ki, bu məktublar təsvir kitabının məktublar daxil edilən bölməsində deyil, “Ailəsinə aid sənədlər”də yer almışdır.

Tərcümeyi-hal sənədləri daxil edilən IV bölmədə yazıçının şəxsi sənədləri, ədəbi fəaliyyəti ilə əlaqədar materiallar, təbriklər yerləşdirilmişdir [14]. V bölmədə Azərbaycan və rus dillərində yazılmış protokol, əmr və çıxarışlar yer almışdır [15]. M.S.Ordubadinin əsərləri haqqında rəylər VI bölmədə toplanmışdır [16]. Buraya ədibin “Gənc çəkistlər” romanı haqqında Əkbər Ağayevin, “Gizli Bakı” romanı haqqında Məmməd Arif Dadaşzadənin, Həsənov və Donqarovun, “İmtahan” satirik mənzuməsi haqqında Kornellinin rəyləri daxil edilmişdir.

M.A.Dadaşzadənin altı vərəqdən ibarət rəyi latın əlifbası ilə qələmə alınmış makina çapıdır, yazılma tarixi qeyd edilməmişdir. Müəllif qeyd edir ki, Ordubadi “...istər Bakıdakı inqilabi hərəkatla və istərsə Bakının keçmiş tarixi ilə yaxından tanışdır. “Gizli Bakı” tarixi romandır. Əsərdə tarixi simaların çoxusu öz adı ilə iştirak edir, lakin bu heç də əsərə bir tarix kitabı kibi baxmağa imkan verməyir. Yazıçı müəyyən

faktları seçmiş, ümumiləşdirmiş, qəhrəmanlarını da qismən müəyyən tarixi simalara əsasən və qismən də müəyyən xarakterləri birləşdirərək bədi bir əsər yaratmağa çalışmışdır” [23, s.1].

“Gizli Bakı” romanı haqqında elmi işçi R.X.Həsənovun rəyi isə 23 sentyabr 1934-cü ildə yazılmışdır. Beş vərəqdən ibarət rəy rus dilində makina çapıdır. Müəllif qeyd edir ki, Ordubadi romanda çar dövründə Bakı inqilabçılarının gizli inqilabi fəaliyyətini təsvir etmiş və şübhəsiz ki, ona qədər, demək olar ki, işlənilməmiş, hətta memuar ədəbiyyatında da kifayət qədər işıqlandırılmamış belə mürəkkəb və əsas bir mövzunun bədi həllini vermişdir [24, s.1].

Hər iki müəllif, həm M.A.Dadaşzadə, həm də R.X.Həsənov roman haqqında tənqidi fikirlərini və qeydlərini nəzərə çatdırırlar.

Ordubadinin şəxsi arxivində saxlanılan “Dünya dəyişir” romanı haqqında elmi işçilər Həsənov və Donqarovun birgə hazırladıqları rəy on bir vərəqdən ibarətdir, rus dilində makina çapıdır. 1939-cu ildə qələmə alınmışdır. “Dünya dəyişir” romanı S.M.Kirovun həyat və fəaliyyətindən bəhs edən bədi-tarixi və siyasi romandır. Rəyçilər roman haqqında öz tənqidi fikirlərini ətraflı şərh edirlər və belə nəticəyə gəlirlər ki, müəllif romanda düzəlişlər etsə, əsərin bəzi hissələri üzərində ədəbi və bədi cəhətdən işləsə, romanı nəşrə təqdim etmək olar [25, s.11].

Yazıcının “Gənc çekistlər” romanı haqqında ədəbiyyatşünas alim Ə.Ağayevin rəyi Azərbaycan dilində makina çapıdır. Altı vərəqdən ibarətdir. Yazılma tarixi qeyd edilməsə də, məzmunundan 1942-ci ildə qələmə alındığı aydın olur. Ə.Ağayev əsərin məziyyətləri barədə ətraflı məlumat verir və əsəri II Dünya müharibəsində sovet xalqının faşist ordusuna qarşı apardığı böyük mübarizəyə həsr edilmiş ilk roman kimi dəyərləndirir. “Gənc çekistlər”in Ordubadinin tarixi romanları üçün xarakterik olan macərə şəklində yazılması və bunun əsərin böyük bir hissəsini təşkil etməsi nəşr olunmasına əngəl törətmədiyi qənaətinə gələn rəyçi bunu belə əsaslandırır: “Bu cəhəti ləğv etmək avtor üçün çətin olar, çünki bu, ümumiyyətlə, onun yaradıcılığına aid olan bir məsələdir. O, bu stildən ayrılı bilməz” [1, s.5]. Bununla belə, Ə.Ağayev romanın dilinin olduqca ağır olduğunu, cümlə-

lərin uzun və bəzən də olduqca qarışıq, yerində işlədilməmiş söz və ifadələr, düzgün qurulmamış cümlələr olduğunu qeyd edərək əsərin redaktə olunmasının, dilinin həm qrammatik, həm bədiilik, həm də üslub cəhətdən təshih edilməsinin vacibliyini və əsəri redaktə edəcək şəxsin dil məsələsinə olduqca ciddi yanaşmasını vurğulayır. Eyni zamanda rəyçi belə qənaətə gəlir ki, “Gənc çekistlər” romanı müharibə dövrünün ictimai-siyasi bir əhəmiyyətə malik böyük həcmli nəsr əsəri kimi mütləq nəşr edilməlidir.

Məmməd Səid Ordubadinin “İmtahan” adlı satirik mənzuməsi haqqında Q.Kornellinin rəyi [26] rus dilində əlyazmadır. 3 may 1935-ci ildə yazılmışdır. Rəy çox yığcamdır, iki cümlədən ibarətdir. Burada əsərin əsas məzmunu yer almışdır.

Şəxsi arxivin VII bölməsində təsviri sənədlər [17], VIII bölməsində ailəvi sənədlər [18] yerləşdirilmişdir. Arxivdə həmçinin müxtəlif şəxslərə aid materiallar, sənədlər, bədi nümunələr yer almışdır ki, bunlar da IX bölmədə qararlaşmışdır [19].

Arxivin sonuncu, X bölməsini çap kitabları təşkil edir. Ordubadinin əsərləri daxil olan birinci hissədə [20] “Vətən və hürriyyət” (1907), “Qanlı sənələr” (1911), “Nisvani-islam” (1911), “Əndəlisin son günləri” (1914), “Qurban bayramı və qurban kəsmək haqqında” (1925, 1930), “Analıq” (1929), “Zinətin andı” (1929), “Köhnə adamlar” (1930), “Koroğlu” (1937) və digər nəşr olunmuş kitabları daxil edilmişdir. İkinci hissədə [21] başqa müəlliflərin çap əsərləri – S.Ə.Şirvaninin “Divan”ı (1895), M.Füzulinin “Leyli və Məcnun”u (1897), Dəxilin “Küllüyyat”ı (1904), C.Məmmədquluzadənin “Ölülər” (1925), Ə.Qəmərlinin “Molla Zaman” (1925), A.S.Puşkinin “Boris Qodunov” (1927, 1934) və “Kapitan qızı” (1928), H.Araslının “M.F.Axundov” (1938) kitabları, N.Gəncəvinin fars dilində “Şərəfnamə”si, “İqbalnamə”si (1947) və ötən əsrin əvvəllərində nəşr olunmuş digər əsərlər yer almışdır.

Arxivdə həmçinin “Gənc işçi” (1925, №7, 1928, №52), “Kommunist” (1939, №41), “Ədəbiyyat” (1944, №10), “Bakinski raboçi” (1944, №64) qəzetlərinin, “Şərq qadını” (1923, 1926), “Molla Nəsrəddin” (1924), “Maarif işçisi”

(1926, №8,9) məcmuələrinin bəzi nömrələri, “Maarif və mədəniyyət” jurnalının vərəqləri,

qəzet kəsikləri, müxtəlif konsert və tamaşaların proqramları saxlanılır [22].

Nəticə / Conclusion

Məmməd Səid Ordubadinin AMEA Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunda saxlanılan arxivi onun şəxsi, ədəbi və ictimai fəaliyyətini əks etdirən materiallarla zəngindir. Bu nümunələr ədibin həyat və yaradıcılığı, bədii və

elmi əsərlərini yazarkən hansı mənbələrdən yararlandığı, yaradıcılıq əlaqələri, mütaliə dairəsi, ünsiyyətdə olduğu insanlar və digər məsələlər haqqında dəyərli məlumatlar əldə etməyə imkan yaradır.

Ədəbiyyat / References

1. Ağayev Ə. “Gənc çəkistlər” romanı haqqında. AMEA ƏYİ, f.14, s.v.776.
2. AMEA ƏYİ, f.14, s.v.1-112.
3. AMEA ƏYİ, f.14, s.v.113-200.
4. AMEA ƏYİ, f.14, s.v.201-267.
5. AMEA ƏYİ, f.14, s.v.268-294.
6. AMEA ƏYİ, f.14, s.v.295-381.
7. AMEA ƏYİ, f.14, s.v.382-447.
8. AMEA ƏYİ, f.14, s.v.450-460.
9. AMEA ƏYİ, f.14, s.v.461-529.
10. AMEA ƏYİ, f.14, s.v.530-556.
11. AMEA ƏYİ, f.14, s.v.557-577.
12. AMEA ƏYİ, f.14, s.v.579-627.
13. AMEA ƏYİ, f.14, s.v.628-647.
14. AMEA ƏYİ, f.14, s.v.648-773.
15. AMEA ƏYİ, f.14, s.v.774,775.
16. AMEA ƏYİ, f.14, s.v.776-780 .
17. AMEA ƏYİ, f.14, s.v.781-794.
18. AMEA ƏYİ, f.14, s.v.795-800.
19. AMEA ƏYİ, f.14, s.v.801-954.
20. AMEA ƏYİ, f.14, s.v.955-971.
21. AMEA ƏYİ, f.14, s.v.972-1076.
22. AMEA ƏYİ, f.14, s.v.1077-1091.
23. Dadaşzadə M.A. “Gizli Bakı” romanı haqqında. AMEA ƏYİ, f.14, s.v.777.
24. Həsənov R.X. “Gizli Bakı” romanı haqqında. AMEA ƏYİ, f.14, s.v.779.
25. Həsənov və Donqarov. “Dünya dəyişir” romanı haqqında. AMEA ƏYİ, f.14, s.v.780.
26. Kornelli Q. “İmtahan” satirik mənzuməsi haqqında. AMEA ƏYİ, f.14, s.v.778.
27. Məmməd Səid Ordubadi arxivinin izahlı təsviri. Çapa hazırlayan Mehri Məmmədova. Bakı: Elm və təhsil, 2015.
28. Ordubadi M.S. Azərbaycan tarixi. (Məqalələr toplusu – I kitab). Ərəb əlifbasından transfoneliterasiya edib nəşrə hazırlayan, tərtibçi və ön sözün müəllifi Nailə Səmədova. Bakı: Elm, 2020.
29. Ordubadi M.S. Ədəbiyyatımız haqqında. (Məqalələr toplusu – III kitab). Ərəb əlifbasından transfoneliterasiya edib nəşrə hazırlayan, tərtibçi və ön sözün müəllifi Nailə Səmədova. Bakı: Elm, 2022.
30. Ordubadi M.S. Həyatım və mühitim. AMEA ƏYİ, f.14, s.v.448, 449.

31. Ordubadi M.S. Nizaminin dövrü və həyatı. (Məqalələr toplusu – II kitab). Ərəb əlifbasından transfoneliterasiya edib nəşrə hazırlayan, tərtibçi və ön sözün müəllifi Nailə Səmədova. Bakı: Elm, 2021.

Личный архив Мамед Саида Ордубади

Наиля Самедова

Доктор филологических наук

Институт рукописей имени Мохаммеда Физули НАНА. Азербайджан.

E-mail: nailesamadova@yahoo.com

Резюме. Богатый личный архив видного представителя азербайджанской литературы XX века Мамед Саида Ордубади хранится в Институте Рукописей имени Мохаммеда Физули НАНА. В архив входят рукописи произведений писателя, письма его и адресованные ему, личные документы, материалы связанные с литературной и общественной деятельностью, рецензии на его произведения, фотодокументы, семейные документы, изданные произведения самого автора и других писателей.

Документы в архиве сгруппированы по разделам, и в папке, где хранится каждый документ, указаны единица хранения, объем, алфавит и язык, на котором написан документ.

В статье представлена информация о документах, хранящихся в каждом разделе и подразделе, и отмечено, что в книге описания архива Мамед Саида Ордубади, опубликованной в 2015 году, имеется разбросанность в группировке некоторых документов, различие в написании заглавий от рукописи.

Ключевые слова: Ордубади, архив, рукопись, документ, автограф